

Aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer R.W. Knops
Turfmarkt 147
2511 DP DEN HAAG

Dordrecht, 15 februari 2018

Betreft: **Beleid Rijksvastgoedbedrijf en agrarische gronden**

Geachte staatssecretaris van Binnenlandse zaken, geachte heer Knops,

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) biedt jaarlijks via een openbare inschrijving grote oppervlakten agrarische grond in geliberaliseerde pacht korter dan zes jaar aan. Dit houdt in dat de hoogte van de pachtprijs niet wordt bepaald door het Pachtprizenbesluit maar door vraag en aanbod.

Bezwaren

Deze inschrijving stuit bij de Bond van Landpachters en Eigen Grondgebruikers (BLHB) op grote bezwaren en is al meerdere malen door de BLHB aan de orde gesteld. Op u als nieuwe verantwoordelijke bewindsman willen wij een beroep doen om deze inschrijvingen te voorkomen en tot structuurbeleid voor de agrarische bedrijven en gronden te komen.

Wij doen deze oproep in de wetenschap dat u als uw mening heeft uitgesproken dat bij de exploitatie van overheidseigendommen “een gezond rendement” hoort. Daarmee zijn wij het niet eens, in die zin dat uw mening gericht is op de korte termijn en van een gebrek aan goed rentmeesterschap getuigt en daarmee haaks staat op het belang van de samenleving.

Beleggingsobject

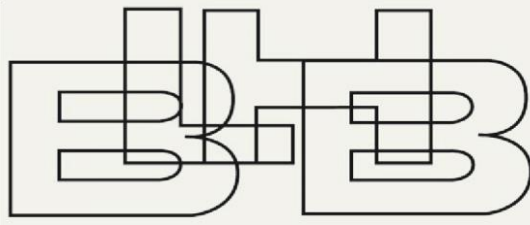
In 2010 heeft de toenmalige regering gekozen om de agrarische rijksgronden als een belegging te beschouwen. Het rendement is alleen nog uitgangspunt voor het beheer. Dit was een trendbreuk omdat in het verleden het rijk ook structuurbeleid voor de agrarische sector als mededoel had. Het loslaten van het structuurbeleid voor de agrarische sector houdt in dat sinds 2010 op geen enkele wijze met de lange termijn belangen rekening wordt gehouden. De landbouwkundige bedrijfsontwikkeling in de richting van duurzaam gebruik van de bodem en circulaire, natuurinclusieve landbouw wordt niet gestimuleerd. Dit wordt nu eerder door de terughoudendheid en de houding van het Rijksvastgoedbedrijf ontmoedigd ondanks dat o.a. duurzaam bodemgebruik op beleidsniveau als wenselijk wordt gepresenteerd.

Teneinde voor het hoogst mogelijke rendement te kunnen kiezen, worden inschrijvingen georganiseerd. Deze leiden tot absurd hoge pachtprizen en tot een aantal negatieve effecten. Hoge prijzen leiden tot roofofbouw van de grond en de ervaring leert in de praktijk dat dit al diverse malen het geval is geweest. In toenemende mate is de achteruitgang van de grond zodanig dat de uitgifte van deze grond moet worden aangehouden.

Via gekunstelde constructies en voorschriften probeert RVB deze roofofbouw te voorkomen maar dit zal slechts tot een beperkte verbetering leiden. Gebruikers van grond moeten worden gemotiveerd het goede na te streven. Dat betekent dat zij ook in staat moeten worden gesteld een rechtvaardige beloning voor hun arbeid, risico en inspanning te verwerven.

Haaks op regeerprogramma

De door RVB gebruikte geliberaliseerde pachtvorm staat haaks op de beleidsambities van dit kabinet. De manier waarop de grond gebruikt wordt hangt nauw samen met het wel of niet duurzaam gebruiken van de bodem. Of het nu gaat om het geven van invulling aan de klimaatdoelstellingen, maatschappelijke wensen ten aanzien van de landbouw of het in harmonie brengen van landbouw en natuur, kortdurende pachtvereenkomsten dragen niet bij aan het bereikbaar maken van deze doelen.

Langdurige gebruiksvormen daarentegen leiden tot een betere borging voor duurzaam bodembeheer. Het leidt tot investeringen in de bodem en dit geeft een betere bodemstructuur, chemische samenstelling en biologie (verhoging van organische stofgehalte en biodiversiteit). Duurzaam bodembeheer draagt bij aan een efficiënte mineralenhuishouding en geeft minder uitspoeling en vervluchting. Met een gezonde bodem wordt de vochtleverantie naar het gewas verbeterd en het waterbergend vermogen versterkt. Ook leidt een gezonde bodem tot grotere weerbaarheid van de gewassen door een lagere ziektedruk. Hierdoor en door verhoging van het organische stofgehalte en vastlegging van koolstof wordt aan de klimaatopgaven waaronder adaptie bijgedragen. Niet in de laatste plaats versterkt het de band tussen de boer en de grond en het voedt de ambitie om de grond beter achter te laten voor de volgende generaties dan dat je hem hebt aangetroffen. Het voorgaande is het ook door u gewenste beleid gezien het regeerprogramma.

Funest voor bedrijfsontwikkeling

De hoge pachtprizen en de korte duur van de overeenkomsten dragen niet bij aan de ontwikkeling van het agrarisch bedrijf en de agrarische structuur voor de toekomst van Nederland als agrarisch land. De fluctuatie in de bedrijfsgrootte, die hoort bij aaneenschakeling van verschillende korte pachten, maakt de agrariër afhankelijk en draagt niet bij aan de bedrijfsstructuur en -continuïteit. De bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf vraagt stabiliteit en voorzienbaarheid, ook in de bedrijfsgrootte.

Bovendien heeft BLHB-kritiek op de wijze waarop het beheer door RVB naar de individuele agrariër wordt uitgevoerd. Deze kenmerkt zich door passiviteit, slechte bereikbaarheid en een groot gebrek aan betrokkenheid. Dit is in tegenstelling tot andere grote verpachters in Nederland.

De agrarische bedrijfsontwikkeling richt zich in lijn met het landbouwbeleid en marktprijzen op wereldmarktniveau, noodgedwongen op hoeveelheidsaanpassing. Het accent ligt daarbij voor de grondgebonden landbouw op het vergroten van het areaal en het steeds verder intensiveren van het bouwplan. RVB is met name in de IJsselmeerpolders de grootste grondeigenaar en bepaalt daarmee in belangrijke mate de markt. De wijze waarop heeft monopolistische kenmerken.

Een ander effect van de inschrijving is dat mede door de grootte van de aangeboden kavels alleen de sterkere vaak grotere (eigendoms-)bedrijven kunnen inschrijven. De vraag is of het beleid daarop gericht moet zijn om aan hen die hebben te geven en, zoals in de praktijk blijkt te gebeuren, anderen dat te ontnemen wat ze hebben.

Ook de richtlijnen van RVB zijn dusdanig geformuleerd dat een beperkte groep voor de inschrijving in aanmerking komt. De bouwplannen zijn dusdanig geformuleerd dat alleen traditionele gewassen mogen worden geteeld. Hierdoor sluit RVB bedrijven met innovatieve teelten uit.

Samengevat

BLHB verzoekt u te bevorderen dat het eerder vastgesteld beleid voor de agrarische gronden van het Rijk wordt herzien. Ook agrarische structuurverbetering dient mede als basis voor het beheer te dienen. Ook zou de BLHB graag willen dat het beleid voor de uitgifte wordt herzien door de inschrijvingen te schrappen en te kiezen voor een beheer dat gericht is op de toekomst en tot een duurzame agrarische bedrijfsvoering leidt.

Hoogachtend,

P.J. van der Eijk
Voorzitter BLHB